

A 81/2/8

ARREST VAN 22 DECEMBER 1981
in de zaak A 81/2

Inzake :

Van Hootegem en Meirsman

tegen

Het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds

Procestaal : Nederlands

ARRET DU 22 DECEMBRE 1981
dans l'affaire A 81/2

En cause :

Van Hootegem et Meirsman

contre

le Fonds commun de garantie automobile

Langue de la procédure : le néerlandais

HET BENELUX-GERECHTSHOF

In de zaak A 81/2

Gezien de brief van 19 februari 1981 van de Griffier van het Hof van Cassatie van België met in bijlage het voor eensluidend gewaarmerkte afschrift van het arrest door dat Hof gewezen op 10 februari 1981 in de zaak van Emiel Van Hootegem en Cecile Meirsman tegen het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds ;

TEN AANZIEN VAN DE FEITEN :

Overwegende dat op 17 juni 1979 te 20.15 uur te Menen een zwaar verkeersongeval zich voordeed ; dat het motorrijtuig toebehoorde aan Christiaan Delcour die het bestuurde ; dat de passagier, Rita Van Hootegem, om het leven kwam ; dat bij arrest van 15 januari 1980 het Hof van Beroep te Gent besliste dat Delcour straf- en civielrechtelijk aansprakelijk is voor het ongeval ;

Overwegende dat het motorrijtuig verzekerd noch geïmmatriculeerd was ; dat Delcour met medeweten van zijn verloofde, Rita Van Hootegem, autonummerplaten die haar toebehoorden, aanbracht op zijn rijtuig ; dat Rita Van Hootegem daarna plaats nam in dat rijtuig ;

Overwegende dat het Hof van Beroep te Gent in voornoemd arrest overweegt : "het slachtoffer Rita Van Hootegem kon niet onwetend zijn dat Delcour Christiaan niet verzekerd was toen hij zijn niet geïmmatriculeerd voertuig bestuurde na er de nummerplaten op aangebracht te hebben van haar eigen voertuig. Door in die voorwaarden in dit voertuig plaats te nemen was zij te beschouwen als mede-houder van dit voertuig in de zin van artikel 4, 1°, van het Koninklijk Besluit van 5 januari 1957 en beschikte zij over geen enkel verhaal tegen het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds" ;

Overwegende dat het Hof van Cassatie onder meer beslist :
 "Schorst de uitspraak op over de voorzieningen van Emiel Van Hootegem en Cecile Meirsman, optredend de eerste als beheerder van de huwelijksge-
 meenschap en beiden als erfgenamen-rechtsopvolgers van hun dochter Rita Van Hootegem, in zoverre die voorzieningen betrekking hebben op de
 beslissing waarbij hun vordering, 'wegens de lasten van de nalatenschap'
 tegen het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds ingesteld, afgewezen
 wordt ; verzoekt het Benelux-Gerechtshof artikel 3, paragraaf 1, van de
 Gemeenschappelijke Bepalingen behorende bij de Overeenkomst betreffende
 de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen uit te
 leggen en meer bepaald het begrip 'houders van het voertuig' nader toe
 te lichten" ;

TEN AANZIEN VAN HET VERLOOP VAN HET GEDING :

Overwegende dat de Griffier van het Benelux-Gerechtshof een
 voor eensluidend gewaarmerkt afschrift van het arrest van het Hof van
 Cassatie van België heeft gezonden aan de partijen en aan de Ministers
 van Justitie van België, van Luxemburg en van Nederland ;

Overwegende dat Mr Adolf Houtekier, advocaat bij het Hof van
 Cassatie, namens de partijen Emiel Van Hootegem en Cecile Meirsman een
 memorie heeft ingediend ; dat Mr Ludovic De Gryse, advocaat bij het Hof
 van Cassatie, een memorie heeft ingediend namens het Gemeenschappelijk
 Motorwaarborgfonds ;

Dat de Ministers van Justitie geen gebruik hebben gemaakt van
 de mogelijkheid een schriftelijke uiteenzetting of een memorie van
 antwoord in te dienen ;

Overwegende dat het Hof krachtens artikel 4 van zijn Reglement
 op de procesvoering de mondelinge behandeling heeft gelast en dat op
 22 juni 1981 Mr Houtekier en Mr De Gryse in hun pleidooien werden ge-
 hoord ;

Overwegende dat de Advocaat-Generaal Dumon op 5 november 1981
 schriftelijk conclusie heeft genomen ;

TEN AANZIEN VAN HET RECHT :

Betreffende de bevoegdheid van het Benelux-Gerechtshof om de onderhavige vraag van uitleg te beantwoorden :

Overwegende dat het Koninklijk Besluit van 5 januari 1957 tot bepaling van de toekenningsvoorwaarden en van de omvang der rechten van de benadeelden tegen het Gemeenschappelijk Waarborgfonds bedoeld bij de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, in zijn artikel 4, eerste lid en 1°, bepaalt : "Het gemeenschappelijk waarborgfonds is niet tot vergoeding gehouden tegenover : 1° de eigenaar, de houder of de bestuurder van het niet verzekerde motorrijtuig dat de schade heeft veroorzaakt" ;

Overwegende dat artikel 3, eerste lid, van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen bepaalt :

"De verzekering moet de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekken van de eigenaar, van iedere houder en van iedere bestuurder van het verzekerde motorrijtuig, zulks met uitzondering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van hen die zich door diefstal of geweldpleging de macht over het motorrijtuig hebben verschaft" ;

Overwegende dat artikel 3, paragraaf 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen behorende bij de Benelux-Overeenkomst betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen bepaalt :

"De verzekering moet de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekken van de eigenaar, van iedere houder, van iedere bestuurder van het verzekerde motorrijtuig en van iedere vervoerde persoon, zulks met uitzondering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van hen die zich door diefstal of geweldpleging de macht over het motorrijtuig hebben verschaft en van hen die, dit wetende, een dergelijk motorrijtuig zonder geldige reden gebruiken" ;

Overwegende dat het Hof van Cassatie in het onderwerpeijk arrest oordeelt dat in artikel 4, eerste lid en 1°, van het Koninklijk Besluit "door 'houder' wordt bedoeld, de 'houder' wiens burgerrechtelijke aansprakelijkheid krachtens artikel 3, eerste lid, van de wet van 1 juli 1956 door de verzekering moet zijn gedekt"; dat het Hof van Cassatie verder oordeelt : "dat artikel 3, eerste lid, van de wet van 1 juli 1956 - althans wat de verplichte verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de houder betreft - overeenstemt met artikel 3, paragraaf 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen" ;

Overwegende dat aldus de uitspraak in de voor het Hof van Cassatie aanhangige zaak, naar het oordeel van dat Hof, de beantwoording medebracht van een vraag van uitleg van artikel 3, paragraaf 1, van de bedoelde Gemeenschappelijke Bepalingen ;

Overwegende dat, gelet op artikel 1 van het Aanvullend Protocol bij de Benelux-Overeenkomst betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen - Protocol dat ondertekend werd op 26 september 1968 en in werking is getreden op 1 juli 1976 - het Benelux-Gerechtshof bevoegd is om de bepalingen van de Bijlage bij de Benelux-Overeenkomst van 24 mei 1966 uit te leggen, voor zover de inhoud daarvan is opgenomen in de wetgeving van de Staat, waarin de vraag van uitleg is gerezen ; dat zulks het geval is, aangezien artikel 3, eerste lid, van de Belgische wet van 1 juli 1956 is gesteld in bewoordingen, gelijkkluidend aan die van artikel 3, paragraaf 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen, met dien verstande dat in dit laatste artikel nadere bepalingen voorkomen over het dekken van de aansprakelijkheid van de vervoerde persoon en over het niet dekken van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van hen die, wetende dat de macht over het motorrijtuig door diefstal of geweldpleging werd bekomen, een dergelijk motorrijtuig zonder geldige reden gebruiken ;

Overwegende dat voor de bevoegdheid van het Benelux-Gerechtshof het feit dat de Belgische wet van eerdere datum is dan het Benelux-verdragsrecht niet van belang is ;

Betreffende de vraag van uitleg :

Overwegende dat naar Belgisch, Luxemburgs en Nederlands burgerlijk recht de houder, zelf of door middel van een ander, een feitelijke heerschappij over de zaak uitoefent ;

Overwegende dat geen grond bestaat om aan te nemen dat in artikel 3, paragraaf 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen, behorende bij de Benelux-Overeenkomst betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, een ander begrip "houder" zou gehanteerd worden ;

Overwegende dat voor een ruimere uitleg van de term "houder" met name onvoldoende grond is te vinden in de passage in de Gemeenschappelijke toelichting bij de voornoemde Benelux-Overeenkomst, waarin met betrekking tot de verzekering wordt gesteld dat zij een zeer ruime strekking heeft en dat de Overeenkomst niet alleen de aansprakelijkheid van de eigenaar moet dekken, doch bovendien de aansprakelijkheid van "iedere gebruiker, die een ander is dan de eigenaar", nu de betekenis van de daar gebezigde term "gebruiker" - in de franse tekst "détenteur" - is toegelicht met : "bv. de huurder, de lener, de bewaarnemer" ;

Overwegende dat de enkele omstandigheid dat een persoon die voor een motorrijtuig een nummerplaat of een ander, voor het gebruik van dat motorrijtuig vereist, stuk uitleent, niet volstaat om hem te kunnen aanmerken als houder van dat rijtuig, in de zin van artikel 3 van de Gemeenschappelijke Bepalingen ; dat daarvoor vereist is dat hij de feitelijke heerschappij over het rijtuig uitoefent ;

Overwegende dat het niet genoegzaam is dat iemand nut heeft van de zaak, om hem als houder daarvan te kunnen aanmerken ;

Overwegende dat de passagier evenmin gezegd kan worden de feitelijke heerschappij over het motorrijtuig uit te oefenen op grond van het enkele feit dat hij weet dat het niet geïmmatriculeerd is en dat geen aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen voor dat rijtuig bestaat ;

Overwegende dat de omstandigheid dat iemand een voor het gebruik van het motorrijtuig vereist stuk verschaft, het gebrek aan immatriculatie en aansprakelijkheidsverzekering kent en passagier van het rijtuig wordt, dan ook onvoldoende is om deze als houder van het motorrijtuig in de zin van meergenoemd artikel 3, paragraaf 1, te kunnen aanmerken ; dat de rechter nader behoort te onderzoeken of deze persoon al of niet de feitelijke heerschappij over het motorrijtuig heeft ;

TEN AANZIEN VAN DE KOSTEN :

Overwegende dat het Hof, volgens artikel 13 van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof, de kosten moet vaststellen welke op de behandeling voor het Hof zijn gevallen, welke kosten omvatten de honoraria van de raadslieden van partijen, voor zover zulks in overeenstemming is met de wetgeving van het land waar het bodemgeschil aanhangig is ;

Dat krachtens de Belgische wetgeving, de honoraria van de raadslieden niet zijn begrepen in de kosten die aan de in het ongelijk gestelde partij in rekening worden gebracht ;

Dat op de behandeling voor het Hof geen andere kosten zijn gevallen ;

Uitspraak doende op de door het Hof van Cassatie van België bij arrest van 10 februari 1981 gestelde vraag ;

Gelet op de conclusie van Advocaat-Generaal Dumon ;

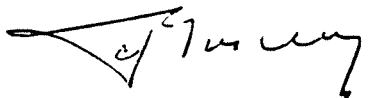
VERKLAART VOOR RECHT :

Het begrip "houder" in artikel 3, paragraaf 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen behorende bij de Benelux-Overeenkomst betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, kan niet worden uitgebreid tot een persoon die niet zelf of door middel van een ander de feitelijke heerschappij over het motorrijtuig heeft ;

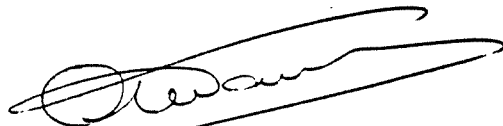
Dat een persoon een, zij het vereist, stuk ter beschikking stelt voor het motorrijtuig en dat hij tevens passagier wordt van dat rijtuig, is op zichzelf niet voldoende om deze persoon als houder van het rijtuig aan te merken. Dit geldt ook voor het geval dat deze persoon autonummerplaten heeft verschaft, zelfs als hij wist dat het rijtuig niet geïmmatriculeerd was en dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid, waartoe het rijtuig aanleiding kon geven, niet gedekt was door een verzekering. Telkens moet nader onderzocht worden of de bedoelde persoon de feitelijke heerschappij over het motorrijtuig had.

Aldus gewezen door de Heren Fr. Goerens, President, A. Wauters, Eerste Vice-President, Mr Ch.M.J.A. Moons, Tweede Vice-President, R. Legros, R. Thiry, C. Wampach, Mr H.E. Ras en Mr W.L. Haardt, Rechters en R. Janssens, plaatsvervangend Rechter ;

en uitgesproken ter openbare zitting te Brussel, op 22 december 1981, door de Heer Eerste Vice-President A. Wauters, in aanwezigheid van de Heer Advocaat-Generaal F. Dumon en de Heer Hoofdgriffier G.M.J.A. Russel.

(G.M.J.A. RUSSEL)

(A. WAUTERS)